

<http://ui.ac.ir/en>

Journal of Applied Sociology

E-ISSN: 2322-343X

Vol. 32, Issue 1, No.81, Spring 2021, pp. 59-82

Received: 26.01.2020 Accepted: 15.06.2020

Research Paper

An Analysis of the Social Participation of Universities in the Society with an Emphasis on Local Community Expectations

Ali Akbar Dolati

Ph.D. Candidate of Higher Education Management, Department of Educational, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran
Ali.dolati@edu.ui.ac.ir

Seyed Ali Siadat *

Professor, Department of Educational, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran
s.a.siadat@edu.ui.ac.ir

Ali Akbar Amin Beidokhti

Professor, Department of Educational, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Semnan, Semnan, Iran
a.aminbeidokhti@semnan.ac.ir

Mohammad Reza Neyestani

Assistant Professor, Department of Educational, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran
m.neyestani@gmail.com

Introduction

Today, universities cannot survive as an autocratic and non-authoritarian organization, without interaction with other social areas. This interaction must change the role of universities, and prioritize the economic and social development of their communities, which in turn requires new approaches towards university and community union. Thus, there is a clear need for further research and the creation of clear research strategies for university social participation and the identification of local community expectations. This study suggested that, as its main purpose, Semnan University was able to contribute to its local community as a local university and identified its needs and expectations. This study aimed to identify some of the stakeholders in the university to achieve the goals of the university's social participation. It is evident that this approach is to improve the efficiency of the university and its exit from isolation and within itself, thereby providing a link between the university and the local community. Based on this attitude, it can be hoped that with an emphasis on the recognition of needs and expectations of stakeholders, the university and its social participation were a step toward public interests and reducing the problems and challenges of the province and the future of the province.

Material & Methods

In this research, the Grand Theory method was used. The research process began with a study area and gradually the related issues were added. The statistical research population included Semnan province and Semnan University. In researching the views of the guest guide, it is permissible to use the information of the interview. For this purpose, an unstructured interview tool was used to enable the researcher to take the leading role of the interview and handle it by introducing a few general questions and listening to the narrative of the contributors. In the interview, 29 people (13 university stakeholders and 16 international stakeholders) were interviewed. Data analysis was performed in the three-

step process of accurate performance coding. To confirm the validity and reliability of the research, the strategies of Pitti, Thomson, and Steve (2012), Charms (2010), and Lincoln and Gaba (1985) have been used. These strategies included Dependability, Credibility, Conformability, and Transferability. Together, they enhanced the validity of the research and made it possible to transfer the findings to other similar contexts.

Discussion of Results & Conclusions

The results showed that the most important factors of social participation in university social participation were periodic monitoring of university performance through local

* Corresponding author

Dolati, A., Siadat, A., Aminbeidokhti, A., Neyestani, M. (2021). An analysis of the social participation of universities in the society with an emphasis on local community expectations, *Journal of Applied Sociology*, 32(1), 59-82.

2322-343x / © 2021 The Authors. Published by University of Isfahan

This is an open access article Under the by-nc-nd/4.0/ License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

<http://dx.doi.org/10.22108/jas.2020.121141.1858>

<https://dori.net/dor/20.1001.1.20085745.1400.32.1.3.9>

organizations and their peers, education on environmental issues, enrichment of curricula, and appropriate educational content. In this regard, strategies from key managers concerning their experiences and perceptions of university social participation were obtained. These strategies can be used to educate citizens the concept of culture, open up the social environment for youth development, education in the province especially in deprived regions, the sensitivity of programmers in the field of protection of the environment, and review the educational content based on the need of the society. To implement these guidelines, there should be no meritocracy regarding the role of environmental factors such as changing the university and changing the views of government, lack of responsibility and responsiveness to society, lack of responsibility and responsiveness to scientific consumerism, lack of responsibility and the habit of scientific consumption, the notion of cooperation between university and industry. Finally, with these interactions and responses to the social participation of the university, there must be consequences such as reducing social damage, increasing the quality of life of citizens, and improving health needs, becoming in university, reducing unemployment, and aligning the education with the needs.

Keywords: University, Social Participation, Local Community, Community Expectations.

References

- Abu-Saad, I. (2016) Access to higher education and its socio-economic impact among bedouin arabs in southern Israel, *International Journal of Educational Research*, 76, 96–103.
- Bridger, J. C. & Alter, T.R. (2006) The engaged university, community development, and public scholarship, *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 11 (1), 163-177.
- Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching. (2016) Retrieved August 12, 2016, from http://nerche.org/index.php?option=com_content&view=article&id=341&Itemid=92
- Charmaz, K. (2010) *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Charmaz, K., & Brayan, A. (2010) *Grounded theory*. retrieved from https://pingpong.ki.se/public/pp/public_courses/course15601/published/1464009612718/resourceId/17787549/content/UploadedResources/Charmaz%202010%20grounded%20theory.pdf.
- Coetzee, H., & Nell, W. (2018) Measuring impact and contributions of south african universities in communities: the case of the north-west university. *Development Southern Africa*, 35 (1), 1-17.
- Cook, J. R., & Nation, M. (2016) Community engagement: Universities' roles in building communities and strengthening democracy, *Community Development*, 47 (5), 718-731.
- Drucker, C., Martsof, D., Ross, R., & Rusk, T. (2017) Theoretical sampling and category development in grounded theory, *Qualitative Health Research*, 17 (8), 1137-1148.
- Gall, M.D. Joyce, P.G. & Borg, W.R. (2006) *Educational research: An introduction*, Translated by Ahmad Reza Nasr, Tehran: Shahid Beheshti University Publication.
- Gomez, L. (2016) The importance of university social responsibility in hispanic america: A responsible trend in developing countries, *Drury University*, 8, 241-268.
- Gómez, L. M., Alvarado, Y., & Pujols, A. (2018) Implementing university social responsibility in the caribbean: perspectives of internal stakeholders, *Revista Digital de Investigación en Domenica Universitario*, 12 (1), 101-120.
- Gunasekara, C. (2004) Reframing the role of universities in the development of regional innovation systems, *The Journal of Technology Transfer*, 31 (1), 101-113.
- Gunasekara, C. (2006) The generative and developmental roles of universities in regional innovation systems, *Science and Public Policy*, 33 (2), 137–150.
- Heaney, T. (2013) The illusive ground between town and gown, *New Directions for Adult and Continuing Education*, 139, 35-43.
- Keynan, I. (2014) Knowledge as responsibility: universities and society, *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 18 (2), 179-188.
- Laursen, S., Thirty, H., & Liston, C. S. (2012) The impact of a university-based school science outreach program on graduate student participants' career paths and professional socialization, *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 16 (2), 47–78.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. (1985) *Naturalistic enquiry*. Beverley Hills: Sage.
- Lockeman, K., & Pelco, L. E. (2013) The relationship between service-learning and degree completion, *Michigan Journal of Community Service-Learning*, 20 (1), 18-30.
- National Society and University Network. (2017) *Strategic development report of semnan province. cultural and social research institute and office of international and advertising and cultural*, Social and Social Advertising, Science and Research. Tehran (In Persian).
- Oscar, G. A., Ignacio, F. G., Miguel, A. C. L., & Albo, R. G. (2014) *La responsabilidad social en las universidades españolas*. Spain: Universidad de Alcalá.
- Petty, N., Thomson, O., & Stew, G. (2012) Ready for a paradigm shift? part 2: Introducing qualitative research methodologies and methods, *Journal of Manual Therapy*, 17 (5), 378-84.
- Pogodaeva, T., Zhaparova, D., & Efremova, I. (2015) Changing role of the university in innovation development: new challenges for russian regions, *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 214, 359-367.
- Rykun, A. Y., Yuzhaninov, K. M., & Vychuzhanina, E. V. (2015) Universities and local communities: Problems and perspectives of interaction, *Procedia- Social and Behavioral Sciences* 200, 359 – 365.
- Sánchez-Hernández, M. I., & Mainardes, E. W. (2016) University social responsibility: a student base analysis in brazil, *International Review on Public and Nonprofit Marketing*, 13 (2), 151-169.
- Shiel, Ch., Filho, W. L., Paco, A. D., & Brandli, L. (2016) Evaluating the engagement of universities in capacity building for sustainable development in local communities, *Evaluation and Program Planning*, 54, 123–134.
- Singh, S. (2016) Integrating social responsibility of university and corporate sector for inclusive growth in

- india, *Higher Education for the Future*, 3 (2), 183-196.
- Smith, J., Pelco, L. E., & Rooke, A. (2017) The emerging role of universities in collective impact initiatives for community benefit, *Metropolitan Universities*, 28 (4), 9-31.
- Snellman, C. L. (2015) University in knowledge society: Role and challenges, *Journal of System and Management Sciences*, 5 (4), 84-113.
- Stanton, T. K., & Wagner, J. W. (2006) *Educating for democratic citizenship: renewing the civic mission of graduate and professional education at research universities [Position paper]*. Stanford, CA: California Campus Compact.
- Starke, A., Shenouda, K., & Smith-Howell, D. (2017) Conceptualizing community engagement: starting a campus-wide dialogue, *Metropolitan Universities*, 28 (2), 72-89.
- Stats, S. A. (2013) *Millennium development goals*. Retrieved from Country Report 2013. Available at: http://www.statssa.gov.za/wp-content/uploads/2013/10/MDG_October-2013.pdf. Accessed: June 9, 2016.
- Strauss, A., & Corbin, J. (2008) *Basics of qualitative research*. Translated by Biok Mohammadi, Tehran: Human Science & Cultural Studies Center Publication.
- Symaci, L. P., & Tee, M. Y. (2019) Social responsibility and engagement in higher education: case of the ASEAN. International, *Journal of Educational Development*, 1 (9), 184-192.
- Thornton, C. H., & Jaeger, A. J. (2006) Institutional culture and civic responsibility: An ethnographic study, *Journal of College Student Development*, 47 (1), 52-68.
- University of Calgary. (2016) Global health and international partnerships, Available at: [Accessed 2 March 2016]. <http://www.ucalgary.ca/ghealth/node/120>.
- Vázquez, J. L., Aza, C. L., & Lanero, A. (2014) Are students aware of university social responsibility? some insights from a survey in a spanish university, *International Review on Public and Nonprofit Marketing*, 11, 195-208.
- Vázquez, J. L., Lanero, A., & Licandro, O. (2013) "Corporate Social Responsibility and Higher Education: Uruguay University Students' Perceptions." *Economics & Sociology*, 6 (2): 145-157.
- Vevere, V. (2017) Dealing with differences in academic standards and learning practices among international students as part of university social responsibility, *Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 411-421.

<http://dx.doi.org/10.22108/jas.2020.121141.1858>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.20085745.1400.32.1.3.9>

مقاله پژوهشی

تحلیل مشارکت اجتماعی دانشگاه‌ها در جامعه؛ با تأکید بر انتظارات جامعه محلی

علی اکبر دولتی، دانشجوی دکتری مدیریت آموزش عالی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

اصفهان، ایران

Ali.dolati@edu.ui.ac.ir

سید علی سیادت* ، استاد، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

s.a.siadat@edu.ui.ac.ir

علی اکبر امین بیدختی، استاد، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

a.aminbeidokhti@semnan.ac.ir

محمد رضا نیستانی، استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

m.neyestani@gmail.com

چکیده

تحلیل مشارکت اجتماعی دانشگاه، هدف اصلی پژوهش حاضر بود. برای این منظور از دیدگاه روش‌شناسی از راهبرد داده‌بنیاد استفاده شد. قلمرو مطالعه استان و دانشگاه سمنان است. نمونه آماری شامل دو گروه ذی‌نفعان داخلی دانشگاه (ازجمله کارکنان، معاونان و اعضای هیئت علمی دانشگاه) و ذی‌نفعان خارجی دانشگاه (ازجمله مدیران و کارشناسان سازمان‌های محلی، آموزش و پرورش، استانداری و شهرداری) در نظر گرفته شد. نمونه‌گیری به صورت هدفمند انجام و حجم نمونه براساس شیوه نوظهور ۲۹ نفر تعیین شد. افراد نمونه کسانی بودند که مناصب تأثیرگذار و تجربه مشترک دانشگاهی داشتند. تحلیل داده‌ها، طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شد و الگوی پارادایمی پژوهش به دست آمد. نتایج پژوهش نشان دادند از مهم‌ترین عوامل علی مشارکت اجتماعی دانشگاه، کارایی و اثربخشی دانشگاه، پایش ادواری عملکرد دانشگاه از طریق سازمان‌های محلی و همتایان، آموزش در زمینه مسائل زیست‌محیطی، غنی‌سازی برنامه‌های درسی و متناسب‌سازی محتوای آموزشی با نیاز جامعه است. در این میان راهبردهایی از دیدگاه مطلعان کلیدی و با توجه به تجربیات و ادراک آنان از وضعیت مشارکت اجتماعی دانشگاهی به دست آمد که می‌توان به آموزش شهروندان و فرهنگ‌سازی در زمینه کاهش تولید و تفکیک زباله‌های خانگی، بازکردن فضای اجتماعی دانشگاه برای رشد و عرضه جوانان، آموزش صنایع دستی استان به زنان خانه‌دار به‌ویژه در مناطق محروم، حساسیت برنامه‌هایی در زمینه حفاظت از محیط زیست و بازنگری محتوای آموزشی براساس نیاز جامعه اشاره کرد. برای اجرای این راهبردها نباید از نقش عوامل محیطی مانند سیاسی‌شدن دانشگاه و تغییر دیدگاه‌های دولت، وجودداشتن شایسته‌سالاری، سیاست‌کاری مدیران و وابستگی مدیران به جریان‌های سیاسی، تداخل نگرش‌های سیاسی و علمی، وجودداشتن آزادی علمی و اجتماعی، اختیارات محدود و ناچیز هیئت‌امنا، نداشتن حس مسئولیت و پاسخگویی دانشگاه نسبت به جامعه و همچنین از نقش عوامل زمینه‌ای از قبیل ناهماهنگی بین اهداف، رسالت‌ها و برنامه‌های دانشگاهی، چابک‌نبودن دانشگاه در پاسخ به تغییرات محیطی، نقص فرهنگ پژوهش و عادت به مصرف‌گرایی علمی و فرهنگ مشارکت بین دانشگاه، صنعت و جامعه غافل‌شد؛ درنهایت، با وجود این‌کنش‌ها و واکنش‌ها و با دست‌یابی به مشارکت اجتماعی دانشگاه باید شاهد پیامدهایی از قبیل کاهش آسیب‌های اجتماعی، افزایش کیفیت زندگی شهروندان و بهبود نیازهای بهداشتی، نهادینه‌شدن تفکر کارآفرینی در دانشگاه، کاهش بیکاری و همسویی آموزش با نیازهای جامعه بود.

واژه‌های کلیدی: دانشگاه، مشارکت اجتماعی، جامعه محلی، انتظارات جامعه

* نویسنده مسؤول:

دولتی، علی اکبر؛ سیادت، سید علی؛ امین بیدختی، علی اکبر و نیستانی، محمد رضا. (۱۴۰۰). «تحلیل مشارکت اجتماعی دانشگاه‌ها در جامعه؛ با تأکید بر انتظارات جامعه محلی»،

جامعه‌شناسی کاربردی، ۱۳۲(۱)، ۵۹-۸۲

مقدمه و بیان مسأله

نقش دانشگاه‌ها در طی ۲۰ سال گذشته به دلیل عواملی چون فشار و استرس که ارتباط جدیدی بین سیاست‌های آموزش عالی و توسعه منطقه‌ای دارد، تحول یافته است؛ این تحول به منزله نقش چهارم برای دانشگاه‌ها که تأکید بر خدمات اجتماعی، توسعه منطقه‌ای، مشارکت منطقه‌ای، نوآوری منطقه‌ای، کارآفرینی دانشگاهی و مشارکت اجتماعی دارد، توصیف شده است (Singh, 2016: 185). امروزه دانشگاه‌ها نمی‌توانند همچون سازمانی مستقل و استبدادی، بدون ارتباط با دیگر حوزه‌های اجتماعی دوام بیاورند؛ بلکه باید نقش دانشگاه‌ها تغییر کند و توسعه اقتصادی و اجتماعی خود را در اولویت قرار دهند که به نوبه خود به رویکردهایی جدید نسبت به پیوند دانشگاه و اجتماع نیاز است (Pogodaeva et al., 2015: 362)؛ این رویکردها و دیگر رویکردهای نوآورانه برای شکل دادن به مشارکت میان اجتماع و دانشگاه، در پی تغییر رابطه یک طرفه یعنی از فارغ‌التحصیل به اجتماع، به یک تعامل دوطرفه است (Laursen et al., 2012: 54). بر این اساس، دانشگاه‌ها هم مسئولیت عرضه آموزش و اجرای پژوهش را بر عهده دارند، هم به صورت مستقیم در قبال رشد و توسعه جامعه محلی خود مسئول‌اند (Snellman, 2015: 85-86).

جنبش مشارکت اجتماعی در دانشگاه طی سه دهه گذشته ظهور پیدا کرده است؛ این جنبش شامل فعالیت‌های متعددی نظیر آموزش خدمات، مشارکت مدنی و پژوهش‌های مرتبط با جامعه است (Smith, et al., 2017: 9). مشارکت اجتماعی، هدفی راهبردی برای دانشگاه‌ها در نظر گرفته می‌شود؛ به طوری که برخی دانشگاه‌های خارجی تغییر جالب توجهی در جهت‌گیری خود به سمت اجتماعی شدن داشته‌اند. دانشگاه‌ها برای پیوستن به مشارکت اجتماعی در حل مسائل بهداشت، مسکن، فرصت‌های آموزشی، عدالت اجتماعی، اشتغال، تجارت، زنان، مسائل بومی و مدیریت زیست‌محیطی فعالیت دارند (Gunasekara, 2004: 103). مشارکت اجتماعی، اگر به طور مداوم میان دانشگاه‌ها مطرح شود، به تعامل بین دانشگاه و جامعه کمک می‌کند (Starke et al., 2017: 75).

برخی رویکردها تأثیر مثبتی بر دانشجویان نظیر حفظ و تکمیل تحصیلات دارند (Lockeman & Pelco, 2013: 20). گومز و همکاران (2018) بیان می‌دارند که مشارکت اجتماعی به مسائل اجتماعی و زیست‌محیطی، رفاه ذی‌نفعان و توسعه محلی کمک می‌کند. علاوه بر این، عدالت اجتماعی را ترویج می‌دهد (James et al., 2016: 720). همچنین سبب تقویت ارزش‌های دموکراتیک، ارائه خدمات اجتماعی به جوامع محلی، تعهد اکولوژیکی و محیطی و توجه به مسائل مهم اجتماعی و کمک به کارهای خیر می‌شود (Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching, 2016).

دانشگاه‌های متعهد به مشارکت در اجتماع، ممکن است مشارکت‌های متقابل ایجاد کنند که این امر خلاقیت و پاسخگویی به مسائل و نیازهای جامعه محلی را بهبود می‌بخشد (Shiel et al., 2016: 125). اگر مفهوم مشارکت حفظ نیروی حیاتی و نگرانی درباره مسائل اجتماعی جامعه است، باید به طور جدی به مسائل و مشکلات مربوط به مردم در مکان‌هایی که آنها زندگی می‌کنند، پایبند باشند (Bridger & Alter, 2006: 164).

با توجه به اینکه دانشگاه از ارکان مهم جامعه است، بعد اجتماعی آن فراتر از زمان و مکان است و باید به حد کفایت به آن توجه شود. با توجه به تغییرات اجتماعی و فرهنگی در آغاز قرن بیست و یکم، دانشگاه‌ها مجبورند درباره جایگاه و عملکردشان در جامعه بازنگری کنند (Oscar et al., 2014: 6). دانشگاه‌ها درصدد ارائه آموزش در حوزه فنی و حتی فردی‌اند؛ ولی ممکن است در تشریح مشکلات جامعه به دانشجویان موفق نباشند یا نتوانند به آنها تفهیم کنند که در برابر جامعه خود مسئول‌اند (Vázquez et al., 2014: 197). دانشگاه‌های بسیاری در کشورهای غربی بر تعهدشان نسبت به مشارکت اجتماعی عمل کرده‌اند و حتی از تنوع، آگاهی اجتماعی و مشارکت در جامعه اطرافشان راضی‌اند؛ اما توجه کمی به بحث جدی درباره وظایفی که مشارکت اجتماعی مستلزم آن است، اختصاص داده شده است؛ استانتون و واگنر^۱ (2006) خاطر نشان می‌کنند که بسیاری از اعضای هیئت‌علمی، مشارکت اجتماعی را بخشی از عملکرد

¹ Stanton & Wagner

دارد. در همین راستا، پژوهش حاضر بر آن است تا شرایط علی، محوری، راهبردی، محیطی، مداخله‌ای و پیامدهای مشارکت اجتماعی دانشگاه سمنان^۱ را به‌منزله دانشگاه مادر استان با جامعه محلی استان سمنان شناسایی کند.

پیشینه پژوهش

سایماکو و تی^۲ (2019) برنامه‌های مشارکت اجتماعی دانشگاه‌های اندونزی را شامل ایجاد شرکت‌های زایشی و کسب‌وکاری‌های کوچک، آگاهی کشاورزان با تشکیل کارگاه‌ها، کاهش آسیب‌های اجتماعی و ارتقای سطح آگاهی در مورد آموزش بهداشت؛ برای دانشگاه‌های فیلیپین دسترسی به دوره رایگان آموزش‌های محلی، کاهش فقر، آموزش شهروندی، آموزش بهداشت، ساخت‌وساز امکانات بهداشتی، برای دانشگاه‌های تایلند؛ ایجاد مدارس سلامت، آموزش سلامت و به اشتراک‌گذاری بهره‌وری و حفظ شیوه‌های نگهداری محصولات، برای دانشگاه مالایا؛ بهبود کیفیت زندگی محلی، رفاه اجتماعی و پتانسیل سرمایه انسانی از طریق برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و اجتماعی، برای دانشگاه چیانگ مای (CMU)، پروژه‌هایی برای کمک به جامعه در افزایش بهره‌وری محصولات و نیز بهبود روش‌های نگهداری میوه‌ها و سبزیجات ذکر می‌کند.

گوتزی و نیل (2018) ذکر می‌کنند دانشگاه‌های شمال غربی پروژه‌ها و خدمات مبتنی بر جامعه، فعالیت‌های یادگیری یکپارچه و تا حدی کمیت و کیفیت دانش آموختگان دانشگاه و همچنین ابتکاراتی مانند هفته‌های علوم و مهندسی، روزهای آزاد، هفته‌های ورزشی و گیاه‌شناسی نمایانگر قدرتمندترین و پایدارترین راه‌ها برای دستیابی دانشگاه‌ها برای

دانشگاه نمی‌دانند. همچنین پژوهش‌ها کاهش شدید مشارکت دانشجویان بلافاصله پس از فارغ‌التحصیلی را گزارش می‌کنند (Thornton & Jaeger, 2006: 55).

به‌طور خاص، افزایش آگاهی و فشار اجتماعی دانشگاهی درباره مشارکت‌های اجتماعی افزایش یافته است (Vevere, 2017: 415). دانشگاه‌ها در بحث آموزش ارزش‌های مسئولیت‌پذیری دانشجویان به‌منزله رهبران آینده و شهروندان و همچنین رفاه جوامع محلی و محیط‌زیست، حیاتی‌اند (Gómez et al., 2018: 106). شکست دانشگاه‌ها در به انجام رساندن یا استفاده از جامعه محلی برای اهداف پژوهشی یا تخطی دانشگاه‌ها از برنامه‌های تعیین‌شده محلی، تنش‌های جوامع اجتماعی را تشدید می‌کند؛ به‌ویژه در محله‌های حاشیه‌نشین سبب بی‌اعتمادی اعضای جامعه می‌شود (Heaney, 2013: 38). به‌طور عمده برای این اهداف مهم است که نیازهای حاکم در این جوامع به‌لحاظ تجربی ارزیابی شود تا اطمینان حاصل شود که ابتکارات مشارکت اجتماعی به‌لحاظ محتوا مناسب، موجه و مؤثرند یا خیر (Coetzee & Nell, 2018: 5).

با توجه به مطالب ذکرشده و پژوهش‌های انجام‌شده می‌توان گفت از جمله چالش‌ها و مسائلی که در سطح استان سمنان وجود دارد و تهدیدی برای جامعه محلی محسوب می‌شود، به احساس تبعیض بین شهرستان‌ها و رقابت منطقه‌ای، چالش‌های نگرشی و ارزشی، جرائم جنسی، خودکشی، مهاجرپذیری استان، کاهش ازدواج و افزایش طلاق، شوری خاک، بهره‌وری پایین مصرف منابع آب در بخش کشاورزی، معضلات کمی و کیفی منابع آب، کاهش جمعیت جانوران وحشی، آلودگی هوا، مدیریت نامناسب پسماند، تخریب مراتع، بیابان‌زدایی، تغییر اقلیم، استفاده‌نکردن از پتانسیل‌های گردشگری، معضلات بخش کشاورزی و رکود در صنعت، معدن و بهره‌وری پایین صنایع اشاره کرد (شبکه ملی جامعه و دانشگاه، ۱۳۹۶). به همین ترتیب، نیازی واضح برای پژوهش بیشتر و ایجاد راهبردهای پژوهشی روشن برای مشارکت دانشگاه سمنان در جهت رفع این چالش‌ها وجود

^۱ دانشگاه سمنان هم‌اکنون با بهره‌گیری از ظرفیت و پتانسیل پردیس‌های فنی، علوم پایه، علوم انسانی، علوم و فناوری‌های نوین، پردیس هنر، آموزشکده و مرکز آموزش‌های مجازی (الکترونیکی)، دانشکده‌های دامپزشکی، گردشگری، کورشناسی، آموزشکده دامپزشکی شهیرزاد، روان‌شناسی و علوم تربیتی و منابع طبیعی مهدی‌شهر، خدمات آموزشی به دانشجویان ارائه می‌کند.

^۲ Symaci & Tee

استفاده از منابع سوخت تجدید پذیر، اجرای یک مرکز تخصصی محیطی و افزایش آگاهی کارکنان و دانشجویان نسبت به محیط‌زیست هستند.

واژکوئیز و همکاران^۶ (2014) نشان دادند که آسیا نیز مانند اروپا شروع به توجه و افزایش دانش و پذیرش اهمیت مشارکت اجتماعی در دانشگاه‌ها کرده است. به‌عنوان مثال، شبکه مسئولیت‌پذیری دانشگاه (USRN) در ۹ اکتبر ۲۰۱۵ در هنگ‌کنگ ایجاد شد، هدف از ایجاد این شبکه آگاهی در مورد این واقعیت است که دانشگاه‌های سراسر جهان باید با هم کار کنند تا به چالش‌های متنوع در زمینه جامعه محلی، محیط محلی، اقتصاد و فرهنگ محلی رسیدگی کنند.

استیتس^۷ (2013) ریشه‌کن‌سازی فقر و گرسنگی، ترویج آموزش عمومی ابتدایی، برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان، کاهش مرگ‌ومیر کودکان، بهبود سلامت مادران، مبارزه با اج‌آی‌وی / ایدز، مالاریا و سایر بیماری‌ها و اطمینان از پایداری محیط‌زیست و توسعه مشارکت جهانی در جوامع محلی را از جمله اهداف مهم دانشگاه‌های آفریقای جنوبی در حوزه مشارکت اجتماعی ذکر می‌کند.

گانسکرا^۸ (2004) یک مطالعه موردی در دانشگاه استرالیا انجام داده است، نتایج نشان می‌دهد که دانشگاه‌هایی که باهدف مشارکت اجتماعی فعالیت می‌کنند در تلاش برای کمک به توسعه آموزشی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، نهادینه کردن تعهد به مشارکت در جامعه محلی، ایجاد ارتباط با صنعت و تقویت آن، ایجاد جشنواره هنری، شناسایی مهاجران زوددهنگام محلی، بهبود آموزش و اشتغال افراد معلول، معرفی برنامه‌هایی برای تجارت الکترونیک، برنامه‌هایی برای اتحاد والدین و برنامه‌ریزی برای حفاظت از کشاورزی انجام می‌دهند.

تأثیرگذاری در جوامع خود هستند، به ویژه هنگامی که اینگونه اقدامات بطور خاص متناسب با نیازهای جامعه باشد.

سینگ^۱ (2016) اشاره می‌کند در دانشگاه برایتون انگلستان در سال ۲۰۰۳ برنامه‌ای با عنوان برنامه مشارکت دانشگاه - جامعه^۲ طراحی شد تا ظرفیت‌های اجتماعی جامعه محلی را افزایش دهد تا دانشگاه و جامعه هر دو منتفع شوند و دانشگاه مطمئن شود که منابعش به طور کامل در اختیار اجتماع محلی قرار می‌گیرد.

ابوسعبد^۳ (2016) در حوزه مشارکت اجتماعی دانشگاه‌ها اظهار می‌دارد که دانشگاه‌های اجتماعی باعث ارائه خدمات آموزشی به شهروندان محلی و بومی، آموزش زنان به‌منظور بهبود وضعیت زندگی و باعث تغییرات اجتماعی و اقتصادی محلی می‌شود.

دانشکده پزشکی کالگری^۴ (2016) از چندین طرح حمایت کرده است که به بهبود شرایط زندگی در جوامع محلی کمک کرده است. به‌طوری‌که کاهش قابل‌توجهی در میزان مرگ‌ومیر نوزادان از طریق برنامه‌های مختلف دانشجویی و اجتماعی مانند پیشگیری از بیماری‌ها، تأسیسات توالت، واکسن‌های نوزادان و مدیریت زباله‌های روستایی انجام داده است. این ابتکارات نه‌تنها نگرانی‌های عمومی جامعه را از طریق دخالت دانشگاه کاهش می‌دهد، بلکه مشارکت مثبت جامعه و افتخار جامعه در یافتن راه‌حل‌های عملی برای مشکلات خود را افزایش می‌دهد.

گومز^۵ (2016) نشان می‌دهد دانشگاه‌های برتر جهان مانند دانشگاه هاروارد، دانشگاه کمبریج، دانشگاه ییل، دانشگاه کالج لندن، کالج امپریال لندن، دانشگاه آکسفورد، دانشگاه شیکاگو، دانشگاه پرینستون، موسسه فناوری ماساچوست و موسسه فناوری کالیفرنیا در تلاش برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، کاهش استفاده از سوخت‌های فسیلی و افزایش

¹ Singh

² Community University Partnership Programmed (CUPP)

³ Abu-Saad

⁴ University of Calgary

⁵ Gomez

⁶ Vázquez

⁷ Stats

⁸ Gunasekara

جدول ۱- خلاصه پیشینه پژوهش

Table 1- Summary of research background

منبع	دانشگاه	نتایج
سایماکو و تی (2019)	دانشگاه‌های اندونزی	ایجاد شرکت‌های زایشی و کسب‌وکاری‌های کوچک، آگاهی کشاورزان با تشکیل کارگاه‌ها، کاهش آسیب‌های اجتماعی و ارتقای سطح آگاهی درباره آموزش بهداشت
سایماکو و تی (2019)	دانشگاه‌های فیلیپین	دسترسی به دوره رایگان آموزش‌های محلی، کاهش فقر، آموزش شهروندی، آموزش بهداشت، ساخت‌وساز امکانات بهداشتی
سایماکو و تی (2019)	دانشگاه‌های تایلند	ایجاد مدارس سلامت، آموزش سلامت و به‌اشتراک‌گذاری بهره‌وری و حفظ شیوه‌های نگهداری محصولات
سایماکو و تی (2019)	دانشگاه مالایا	بهبود کیفیت زندگی محلی، رفاه اجتماعی و پتانسیل سرمایه انسانی از طریق برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و اجتماعی
سایماکو و تی (2019)	دانشگاه چیانگ مای	پروژه‌هایی برای کمک به جامعه در افزایش بهره‌وری محصولات و نیز بهبود روش‌های نگهداری میوه‌ها و سبزیجات
گوتزی و نیل (2018)	دانشگاه‌های شمال غربی	پروژه‌ها و خدمات مبتنی بر جامعه، فعالیت‌های یادگیری یکپارچه و تا حدی کمیت و کیفیت دانش‌آموختگان دانشگاه و همچنین ابتکاراتی مانند هفته‌های علوم و مهندسی، روزهای آزاد، هفته‌های ورزشی و گیاه‌شناسی نشان‌دهنده قدرتمندترین و پایدارترین راه‌ها برای دست‌یابی دانشگاه‌ها برای تأثیرگذاری در جوامع خود هستند؛ به‌ویژه هنگامی که اینگونه اقدامات به‌طور خاص با نیازهای جامعه متناسب باشد.
سینگ (2016)	برایتون انگلستان	برنامه مشارکت دانشگاه - جامعه طراحی شد تا ظرفیت‌های اجتماعی جامعه محلی را افزایش دهد تا دانشگاه و جامعه هر دو بهره‌مند شوند و دانشگاه مطمئن شود منابعش به‌طور کامل در اختیار اجتماع محلی قرار می‌گیرد.
ابوسعد (2016)	-	ارائه خدمات آموزشی به شهروندان محلی و بومی، آموزش زنان برای بهبود وضعیت زندگی و به‌دلیل تغییرات اجتماعی و اقتصادی محلی
گومز (2016)	دانشگاه‌های برتر جهان ۱	در تلاش برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، کاهش استفاده از سوخت‌های فسیلی و افزایش استفاده از منابع سوخت تجدیدپذیر، اجرای یک مرکز تخصصی محیطی و افزایش آگاهی کارکنان و دانشجویان نسبت به محیط‌زیست هستند.
دانشکده پزشکی کالگری (2016)	دانشکده پزشکی کالگری (۲۰۱۶)	کمک به بهبود شرایط زندگی در جوامع محلی، کاهش جالب‌توجهی در میزان مرگ‌ومیر نوزادان از طریق برنامه‌های مختلف دانشجویی و اجتماعی مانند پیشگیری از بیماری‌ها، تأسیسات توال، واکسن‌های نوزادان و مدیریت زباله‌های روستایی.
واکوئیز و همکاران (2014)	دانشگاه (USRN) در هنگ‌کنگ	رسیدگی به چالش‌های متنوع در زمینه‌های جامعه محلی، محیط محلی، اقتصاد و فرهنگ محلی
استیتس (2013)	دانشگاه‌های آفریقای جنوبی	ریشه‌کن‌سازی فقر و گرسنگی، ترویج آموزش عمومی ابتدایی، برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان، کاهش مرگ‌ومیر کودکان، بهبود سلامت مادران، مبارزه با اچ‌آی‌وی / ایدز، مالاریا و سایر بیماری‌ها و اطمینان از پایداری محیط‌زیست و توسعه مشارکت جهانی در جوامع محلی
گانسکرا (2004)	دانشگاه استرالیا	کمک به توسعه آموزشی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، نهادینه‌کردن تعهد به مشارکت در جامعه محلی، ایجاد ارتباط با صنعت و تقویت آن، ایجاد جشنواره هنری، شناسایی مهاجران زود هنگام محلی، بهبود آموزش و اشتغال افراد معلول، معرفی برنامه‌هایی برای تجارت الکترونیک، برنامه‌هایی برای اتحاد والدین و برنامه‌ریزی برای حفاظت از کشاورزی

۱. دانشگاه هاروارد، دانشگاه کمبریج، دانشگاه ییل، دانشگاه کالج لندن، کالج امپریال لندن، دانشگاه آکسفورد، دانشگاه شیکاگو، دانشگاه پرینستون، مؤسسه فناوری ماساچوست و مؤسسه فناوری کالیفرنیا.

Corbin, 2008). استقرا، محور اصلی در نظریه داده‌بنیاد است. گراندتئوری یا همان نظریه داده‌بنیاد، با ارائه روش نظام‌مند دقیق برای مفهوم‌سازی، به پژوهشگران حوزه‌های جامعه‌شناسی، روان‌شناسی و علوم اجتماعی کمک می‌کند. نظریه‌های منتج شده از روش گراندتئوری به صورت استقرایی از پدیده مطالعه شده منشعب می‌شوند. این نظریه‌ها از طریق جمع‌آوری نظام‌مند داده‌های تجربی و تجزیه و تحلیل آنها، کشف و توسعه داده می‌شوند. در این روش فرایند پژوهش با یک نظریه و سپس اثبات آن آغاز نمی‌شود؛ بلکه روند پژوهش با یک حوزه مطالعاتی شروع می‌شود و به تدریج موارد مرتبط اضافه می‌شوند.

میدان مطالعه و پژوهش استان و دانشگاه سمنان است. دانشگاه‌ها گروه‌های مختلف ذینفعان (داخلی و خارجی) دارند. ذینفعان داخلی از جمله دانشجویان، کارکنان، کارکنان اداری، اعضای هیئت علمی، پژوهشگران، متخصصان جوان و مترجمان آزادند؛ به عبارت دیگر، ذینفعان داخلی، گروه‌هایی هستند که بیشتر وقت‌ها در مؤسسه یا دانشگاه حضور دارند (Gómez et al., 2018: 105). ذینفعان خارجی نیز گروه‌های مختلفی از افرادند که برای دانشگاه مهم‌اند و برعکس؛ مانند فارغ‌التحصیلان، والدین، دانشجویان آینده‌نگر، رسانه‌ها، خیرین، رقبای، جوامع، سازمان‌های دولتی و غیره (Sanchez-Hernández & Mainardes, 2016: 155). علاوه بر این شیل و همکاران^۱ (2016) معتقدند دانشگاه‌هایی که با راهبرد مشارکت اجتماعی فعالیت می‌کنند، برای دستیابی به موفقیت به مشارکت ذینفعان زیر نیاز دارند: مردم محلی که در نزدیکی یک دانشگاه در شعاع ۱۶ تا ۳۲ کیلومتری زندگی می‌کنند، دولت محلی و منطقه‌ای، سازمان‌های داوطلبانه و خیرخواهان در سطح محلی و شرکت‌های محلی و منطقه‌ای. رایان و همکاران (2015) نیز نهادهای مدنی مانند سازمان‌های غیرانتفاعی و رسانه‌های اجتماعی را اجزای جامعه محلی در نظر می‌گیرند. در همین راستا در بخش کیفی این پژوهش، جامعه آماری شامل دو گروه ذینفعان داخلی و خارجی در نظر گرفته شد. ذینفعان داخلی دانشگاه از جمله کارکنان، معاونان و اعضای هیئت علمی دانشگاه

بررسی پژوهش‌های انجام شده درباره موضوع، به گسترش شناخت و آگاهی پژوهشگر و خوانندگان در حوزه پژوهش کمک شایانی می‌کند. در این پژوهش نیز تلاش شد پژوهش‌های داخلی و خارجی انجام شده درباره موضوع، بررسی شوند؛ اما متأسفانه با وجود اهمیت مشارکت اجتماعی دانشگاه (با توجه به پیشینه پژوهش)، پژوهشی با نام مشارکت اجتماعی دانشگاه در ایران یافت نشد؛ به این ترتیب، نیازی آشکار برای پژوهش‌های بیشتر و ایجاد راهبردهای پژوهشی روشن برای مشارکت اجتماعی دانشگاه و شناسایی انتظارات جامعه محلی وجود دارد. این موضوع مطالعه حاضر را بر آن داشت که به منزله هدف اصلی خود نشان دهد دانشگاه سمنان به منزله یک دانشگاه مادر و محلی چقدر با جامعه محلی خود مشارکت داشته و نیازها و انتظارات آن را شناسایی کرده است؟ در این بین بهره‌گیری از راهبرد شناسایی انتظارات ذینفعان دانشگاه برای دستیابی به اهداف مشارکت اجتماعی دانشگاه نقش کلیدی دارد. بدیهی است این رویکرد در عین حال، سبب بهبود کارایی دانشگاه و خروج آن از انزوا و در خود فرو رفتگی شود و به این واسطه ارتباطی نهادیافته بین دانشگاه و جامعه محلی فراهم آید. بر مبنای این نگرش، می‌توان امیدوار بود با تأکید بر شناسایی نیازها و انتظارات ذینفعان دانشگاه و مشارکت اجتماعی آن، اقدامی کارگشا در راستای مصالح همگانی و کاهش مشکلات و چالش‌های اکنون و آینده استان برداشت.

روش‌شناسی پژوهش

هر پژوهشی مبتنی بر نوعی جهت‌گیری فلسفی، روش‌شناسی و روش است. جهت‌گیری فلسفی نوعی جهان‌بینی است که مبنا و هدایت‌کننده روش‌شناسی و روش پژوهش است. در این پژوهش از روش داده‌بنیاد استفاده شده است. نظریه داده‌بنیاد عبارت از فرایند ساخت یک نظریه مستند و مدون از طریق گردآوری سازمان‌یافته داده‌ها و تحلیل استقرایی مجموعه داده‌های گردآوری شده برای پاسخگویی به پرسش‌های جدید در زمینه‌هایی است که مبانی نظری کافی برای تدوین هرگونه فرضیه و آزمون آن را ندارند (Strauss &

¹ Shiel et al.

و همچنین ذی‌نفعان خارجی دانشگاه از جمله مدیران و کارشناسان سازمان‌های محلی، آموزش و پرورش، استانداری و شهرداری انتخاب شدند. به دلیل کیفی بودن پژوهش، نمونه‌گیری به صورت هدفمند (نه تصادفی) و تمرکز آن بر تدوین نظریه بود (Gall et al., 2006: 45)؛ یعنی افرادی انتخاب شدند که با بحث مشارکت اجتماعی دانشگاه آشنایی داشته‌اند و در دانشگاه با آن درگیر بوده‌اند. بیشتر افراد این جامعه کسانی بودند که مناصب تأثیرگذار و تجربه مشترک دانشگاهی داشتند. از آنجا که ابزار اصلی انجام این پژوهش مصاحبه است، نمی‌توان از قبل مشخص کرد که چه تعداد افراد باید در این مطالعه انتخاب شوند تا پدیده محبوب در مطالعه کیفی به طور کامل شناسایی شود. برای حل این مسئله، در ورای نمونه‌گیری از داده‌ها، به دلیل ارزش نظری آنها (Draucker et al., 2017: 1141)، پژوهشگر از شیوه نوظهور استفاده می‌کند. شیوه نوظهور در روش کیفی، فرایندی است که در آن پژوهشگر داده‌های گردآوری شده را بلافاصله تحلیل می‌کند؛ نه اینکه صبر کند تا تمام داده‌ها گردآوری شوند و بر مبنای تحلیل آنها

تصمیم‌گیری کند که چه داده‌های دیگری گردآوری شود؛ بنابراین، ابتدا داده‌ها تحلیل می‌شوند (از طریق انجام اولین مصاحبه) تا به اولین مقوله پی برده شود؛ سپس به جستجوهای برای گردآوری بیشتر داده‌ها جستجوهای می‌شود. علاوه بر این، لینکلن و گابا (1985) معتقدند در یک مطالعه با دقت هدایت شده که در آن انتخاب نمونه به صورت تکاملی و تعاقبی بوده است، می‌توان با حدود ۱۲ شرکت‌کننده به نقطه اشباع رسید و احتمالاً این تعداد بیشتر از ۲۰ نخواهد بود. داگلاس در مطالعه خود تخمین می‌زند که در مصاحبه‌های عمیق قبل از رسیدن به نقطه اشباع به ۲۵ شرکت‌کننده نیاز است (in: Maykut & Morehouse, 1994). به طور کلی تعداد (10 ± 15) برای انجام مصاحبه کافی خواهد بود (Kvale, 1966). این پژوهش با ۱۳ نفر از ذی‌نفعان داخلی دانشگاه که با بحث مشارکت اجتماعی دانشگاه آشنایی کامل داشته‌اند و ۱۶ نفر از ذی‌نفعان خارجی دانشگاه که ارتباط متقابل با دانشگاه داشته‌اند، به نقطه اشباع رسیده است. به طور میانگین، مدت هر مصاحبه ۵۰ دقیقه بود. در جدول ۲ مشخصات مصاحبه‌شوندگان ذکر شده است.

جدول ۲- مشخصات مصاحبه‌شوندگان (ذی‌نفعان داخلی و خارجی دانشگاه)

Table 2- Details of the interviewees (internal and external stakeholders of the university)

سمت	سازمان	کد مصاحبه‌شونده	سمت	سازمان	کد مصاحبه‌شونده
معاون پشتیبان	پارک علم و فناوری	S016	رئیس اداره محیط زیست	محیط زیست	S01
کارشناس آموزشی	دانشگاه سمنان	U01	کارشناس و مسئول حیاط وحش	محیط زیست	S02
عضو هیئت علمی	دانشگاه سمنان	U02	رئیس اداره آموزش و پژوهش	محیط زیست	S03
عضو هیئت علمی	دانشگاه سمنان	U03	عضو شورای فرهنگی	اداره فرهنگ	S04
معاونت پژوهشی	دانشگاه سمنان	U04	مدیر پژوهش	اداره فرهنگ	S05
کارشناس تحصیلات تکمیلی	دانشگاه سمنان	U05	رئیس کنترل کیفیت	اداره آب	S06
کارشناس فرهنگی	دانشگاه سمنان	U06	روابط عمومی	شهرداری	S07
کارشناس آموزش	دانشگاه سمنان	U07	معاون برنامه‌ریزی و هماهنگی	شهرداری	S08
مسئول کانون شکوفایی	مرکز کارآفرینی دانشگاه	U08	مدیریت تشکیلات و تحول اداری	شهرداری	S09
هیئت علمی	دانشگاه سمنان	U09	مدیر هماهنگی سازمان‌ها	شهرداری	S010
هیئت علمی	دانشگاه سمنان	U010	معاون پژوهش و برنامه‌ریزی	استانداری	S011
رئیس دانشکده	دانشگاه سمنان	U011	مدیر پژوهشی	استانداری	S012
کارشناس معاونت پژوهشی	دانشگاه سمنان	U012	کارشناس اجتماعی	استانداری	S013
هیئت علمی	دانشگاه سمنان	U013	سنجش و گزینش	آموزش و پرورش	S014
-	-	-	کارشناس پژوهش	آموزش و پرورش	S015

روش‌های جمع‌آوری اطلاعات و تجزیه و تحلیل پژوهش

در پژوهش حاضر مهم‌ترین روش گردآوری اطلاعات، استفاده از مصاحبه بوده است. پس از تعیین موضوع و انتخاب روش مصاحبه، برنامه‌ریزی کلی انجام مصاحبه‌ها طراحی شد. در ابتدای این مرحله، تمرکز پژوهش به‌طور تفصیلی مشخص شد و واژه‌ها، عبارت‌ها، مفاهیم، سؤالات و موضوعات مرتبط با پژوهش تعیین شدند. همچنین مصاحبه‌کننده اطلاعات دریافتی از مصاحبه‌شوندگان را در جلسه مصاحبه ضبط و در عین حال یادداشت‌برداری کرد؛ سپس با استفاده از نرم‌افزار word، مصاحبه‌ها به‌صورت الکترونیکی نسخه‌برداری شدند. الگوی استفاده‌شده برای این روش الگوی چارمز و بریان (2010) است که واژه‌گراند^۱ در آن یعنی نظریه حاصل‌شده که بر مجموعه‌ای از داده‌های واقعی بنا نهاده شده است. در این الگو پژوهشگر موظف است انتقال‌دهنده فرایند معنابخشی در ذهن مشارکت‌کنندگان باشد و واقعیت بررسی‌شده را از نظر آنان معنا و بیان کند. برای این منظور از ابزار مصاحبه بدون ساختار استفاده شد تا پژوهشگر نقش هدایت‌کننده مصاحبه را بر عهده بگیرد و آن را از طریق مطرح کردن چند سؤال کلی و گوش سپردن به روایت مشارکت‌کنندگان پیش ببرد. تجزیه و تحلیل داده‌ها (داده‌های کیفی در روش داده‌بنیاد) در فرایند سه‌مرحله‌ای کدگذاری (Charmaz & Brayan, 2010: 78) انجام شد. اولین مرحله در این فرایند، کدگذاری باز داده‌هاست. کدگذاری باز جزئی از تحلیل است که با تحلیل دقیق داده‌ها، نام‌گذاری و طبقه‌بندی کردن آنها انجام می‌شود. کدگذاری باز سبب شناخت دقیق مفاهیم در مقوله‌ها می‌شود. برای طبقه‌بندی دقیق مفاهیم در مقوله‌ها، باید هر مفهوم بعد از تفکیک برچسب بخورد و داده‌های خام به‌وسیله بررسی دقیق متن مصاحبه‌ها و یادداشت‌ها مفهوم‌سازی شوند. بعد از کدگذاری باز، از طریق کدگذاری محوری، مقوله‌ها به یکدیگر متصل می‌شوند؛ در نهایت، بعد از اینکه با استفاده از کدگذاری

باز و کدگذاری محوری ارتباط بین مقوله‌ها مشخص شد، طی کدگذاری انتخابی مقوله‌های اصلی، مقوله‌های فرعی و ارتباط آنها یکپارچه می‌شود تا الگوی نظری تدوین شود. ذکر این نکته ضروری است که از ۲۹ نفر (۱۳ نفر از ذی‌نفعان داخلی دانشگاه و ۱۶ نفر از ذی‌نفعان خارجی دانشگاه) در مصاحبه‌ها استفاده شده است. برای انجام مصاحبه‌ها به محل کار افراد مراجعه و مصاحبه‌ها در آنجا انجام شده است.

برای تأیید اعتبار و پایایی پژوهش از راهبردهای پیتی و همکاران^۲ (2012)، چارمز (2010) و لینکلن و گابا^۳ (1985) استفاده شده است. این راهبردها شامل اتکاپذیری، اطمینان و اعتمادپذیری، تأیید یا تصدیق‌پذیری و انتقال‌پذیری است که همه در کنار هم موجب ارتقای اعتبار پژوهش و امکان انتقال‌پذیری یافته‌ها به سایر بافت‌های مشابه می‌شوند. در جدول ۳ روش بررسی هر یک از این راهبردها به‌طور کامل مشخص شده است.

² Petty et al.

³ Lincoln & Guba

¹ grounded

جدول ۳- راهبردهای پیتی، تامسون و استیو (2012)، چارمز (2010) و لینکلن و گابا (1985) برای بررسی روایی و پایایی پژوهش

Table 3- Strategies of Petty, Thomson and Steve (2012), Charms (2010) and Lincoln & Guba (1985) to evaluate the validity and reliability of research

نوع راهبرد	روش بررسی
(پایایی) اتکاپذیری و اطمینان‌پذیری: درجه ثبات و پایداری تبیین‌های انجام‌شده در طول زمان و مکان	در این پژوهش از طریق نمونه‌گیری نظری، ارائه اطلاعات درباره اهداف مطالعه به شرکت‌کنندگان برای جلب اعتماد آنها در طی مصاحبه‌ها، بررسی مداوم داده‌ها، ضبط صدا، پیاده‌سازی و تحلیل داده‌ها بلافاصله پس از مصاحبه و بازخورد آن برای مصاحبه‌های بعدی و بیان تمام جزئیات مربوط به مفاهیم و مضامین اصلی و فرعی، برای افزایش قابلیت اتکا و اطمینان به یافته‌های پژوهش استفاده شد. همچنین فرایند انجام مطالعه در اختیار استادان راهنما و مشاور قرار گرفت. آنها پس از بازنگری فرایند مطالعه، نتایج پژوهش را تأیید کردند.
(روایی درونی) اعتمادپذیری، همسانی و باورپذیری: میزان و درجه تطبیق یافته‌های پژوهش با داده‌های آن	درباره قابلیت اعتماد، همسانی و باورپذیری به یافته‌های پژوهشی تلاش شد با توجه به ادبیات و دیدگاه‌های مختلفی که در زمینه نمونه‌گزینی و تعداد مشارکت‌کنندگان وجود دارد، تعداد مشخصی از ذی‌نفعان دانشگاه که ارتباط متقابل با دانشگاه و جامعه داشته‌اند، برای مصاحبه به روش نظری انتخاب شوند. همچنین هماهنگی در تفسیر متون مصاحبه‌ها ایجاد شد و گردآوری اطلاعات تا اشباع نظری ادامه داشت و پژوهشگر با دقت کامل به بررسی و پالایش کدهای اتخاذشده و نظریه صورت‌بندی‌شده با کمک استاد راهنما و چند نفر از خبرگان پرداخت.
(اعتبار سازه) تأیید یا تصدیق‌پذیری: درجه عینیت‌گرایی تفسیرهای انجام‌شده با نظر مصاحبه‌شوندگان و اجتناب از سوگیری و پیش‌داوری پژوهشگر	درباره تأیید و تصدیق‌پذیری داده‌ها، تمام مضامین استخراج‌شده و تفسیرهای انجام‌شده با همخوانی و بازبینی دو فرد مستقل درباره دقت، ارتباط و معنی داده‌ها به دست آمد؛ یعنی مقوله‌های استخراج‌شده از طریق بازنگری دو تن از خبرگان دردسترس و استفاده از نظرهای اصلاحی آنها آزمون شد. فرایند انجام کار در اختیار استاد راهنما و مشاور قرار داده شد تا درستی نحوه انجام پژوهش تأیید شود.
(روایی بیرونی) انتقال‌پذیری: درجه و میزان به‌کارگیری یافته‌های پژوهش در موقعیت‌های مشابه دیگر	انجام نمونه‌گیری هدفمند و نظری و همچنین کفایت اطلاعات جمع‌آوری‌شده به شیوه نوظهور و اعلام نظر استادان راهنما و مشاور نشان می‌دهد خواننده می‌تواند امکان انتقال‌پذیری یافته‌ها به موقعیت‌های مشابه دیگر را ارزیابی کند و درنهایت، مفاهیم از تمامی مصاحبه‌شوندگان این مطالعه استخراج شده‌اند.

یافته‌ها

پژوهش به صورت زیر است:

۱. شرایط علی: شرایط علی مجموعه‌ای وقایع و شرایط است که بر مقوله محوری اثر می‌گذارند. شرایط علی ممکن است هر واقعه (مانند رفتاری خاص، چیزی که گفته‌شده یا کاری که کسی انجام داده است) و همچنین رویداد احتمالی باشد. شرایط علی در داده‌ها بیشتر با واژه‌هایی نظیر وقتی، در حالی که، از آنجا که، چون، به سبب و به علت بیان می‌شوند. حتی زمانی که چنین نشانه‌هایی وجود ندارند، پژوهشگر قادر است با توجه به خود پدیده و نگاه منظم به داده‌ها و بازبینی رویدادها و وقایعی که از نظر زمانی بر پدیده مدنظر مقدم‌اند، شرایط علی را بیابد. شرایط علی مشارکت اجتماعی دانشگاه

یافته‌های حاصل از مصاحبه‌ها براساس نمونه متن مصاحبه، کدگذاری باز و محوری در جدول ۳ نشان داده شده است. در این جدول کدگذاری باز که از نکات کلیدی مصاحبه‌ها به دست آمده و سپس کدگذاری محوری که از کدگذاری باز استخراج شده و درنهایت، کد انتخابی که از کدگذاری محوری تعیین شده است، نشان داده شده‌اند.^۱ روند تحلیل

^۱ با توجه به تعدد و کثرت کدهای باز و محوری، در پژوهش حاضر به دلیل محدودیت صفحات پژوهش، برای هر کد انتخابی، دو کد محوری و دو کد باز به‌منزله نمونه ذکر شده است. برای مطالعه بیشتر: ر. ک. به پایان‌نامه دکتری با نام «طراحی الگوی ارزیابی مشارکت اجتماعی دانشگاه‌ها و تأثیر آن بر جامعه محلی» (۱۳۹۹).

سمنان با جامعه، هشت مقوله فرعی زیر را داشته است: ۱- موجبات نظارتی و ارزیابی دانشگاه؛ ۲- موجبات برنامه درسی دانشگاه؛ ۳- موجبات ذی‌نفعان داخلی دانشگاه؛ ۴- موجبات ارتباطی دانشگاه؛ ۷- موجبات مالی دانشگاه و ۸- موجبات آموزشی دانشگاه؛ ۵- موجبات پژوهشی دانشگاه؛ ۶- موجبات ذی‌نفعان بیرونی دانشگاه.

جدول ۴- نمونه‌ای از مراحل سه‌گانه کدگذاری داده‌ها (عوامل علی)

Table 4 -An example of the three steps of data coding (causal factors)

کد فرد	نمونه متن مصاحبه	کد باز	کد محوری	کد انتخابی
U1129	به نظرم دانشگاه می‌تواند در زمینه‌های مختلفی متمرکزتر باشد. دانشگاه زمانی بهره‌وری لازم را دارد که همه دانشی که در اختیار دانشجو قرار می‌دهد، با چیزی متناسب باشد که می‌تواند در سازمانی که استخدام می‌شود، از آن استفاده کند. علاوه بر این، عملکرد دانشگاه را زمانی می‌توان مثبت دانست که در حوزه دانش جدید و به‌روز در جهان حرفی برای گفتن داشته باشد.	کارآیی و اثربخشی دانشگاه	موجبات نظارتی و ارزیابی دانشگاه	
S0103	عملکرد و کیفیت خروجی دانشگاه باید از طریق سازمان‌های آموزشی موجود در آن منطقه، ارزیابی شود و بازخوردهای لازم به دانشگاه داده شود تا دانشگاه نقایص خود را بشناسد و در جهت رفع آنها تلاش کند.	پایش ادواری عملکرد دانشگاه از طریق سازمان‌های محلی و هم‌تایان		
S0101	دانشگاه می‌تواند برای هر یک از رشته‌های خود، درسی با محتوایی برای مراقبت از محیط زیست بگنجانند تا در آینده شاهد محیط زیستی سالم برای همه افراد جامعه باشیم. علاوه بر این، در محیط دانشگاه و شهر می‌تواند با نصب پلاکاردها و تابلوهای بسیار بزرگ و در دید و معرض دانشجویان و شهروندان، نکات مهم سالم‌نگه‌داشتن محیط زیست را آموزش دهد.	آموزش در زمینه مسائل زیست‌محیطی	موجبات برنامه درسی دانشگاه	عوامل علی
S0704	نیازهای جامعه امروزه باید اهداف را برای درسمون طراحی کند و در نظر گرفته شود که واقعاً مورد نیاز دانشجویان و جامعه باشد. اهدافی که با نیازهای دانشجو و جامعه متناسب نباشد یعنی وقت تلف کردن دانشجو؛ بنابراین، اهدافی که معتقدم برای یک واحد درسی باید انتخاب شوند، باید بر مبنای نیازهای واقعی جامعه و دانشجویان باشد و آن را در کانون توجه خود قرار دهد.	غنی‌سازی برنامه‌های درسی و متناسب‌سازی محتوای آموزشی با نیاز جامعه		

بررسی ویژگی‌های ارائه‌شده و توجه به ماهیت مقوله‌ها، مقوله مشارکت اجتماعی به‌منزله مقوله محوری انتخاب شد که خود دو مقوله فرعی پاسخ‌گویی اجتماعی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی دارد. دانشگاه‌ها برای مشارکت اجتماعی در جامعه محلی خود به پاسخ‌گویی در برابر انتظارات و خواسته‌های جامعه نیاز دارند. همچنین باید دانشجویان به‌نوعی در برابر جامعه خود احساس مسئولیت کنند.

۲. مقوله محوری: مقوله محوری بیان‌کننده ایده یا پدیده اصلی است که اساس و محور فرایند است و همه مقوله‌های اصلی دیگر به آن ربط داده می‌شوند. این مقوله همان برجسب مفهومی یا عنوانی است که برای چارچوب طرح به وجود آمده است. در این پژوهش با توجه به اینکه پژوهشگر به‌دنبال طراحی الگوی مشارکت اجتماعی دانشگاه بوده است، پس از گردآوری داده‌ها و تحلیل آنها در مرحله کدگذاری باز،

جدول ۵- نمونه‌ای از مراحل سه‌گانه کدگذاری داده‌ها (مقوله محوری)

Table 5- An example of the three steps of data coding (central category)

کد	نمونه متن مصاحبه	کد باز	کد محوری	کد انتخابی
S1619	برای پاسخ به نیازهای امروزی شهروندان و حل آنها، داشتن اطلاعات کامل، دقیق و صحیح در تمامی محیط‌ها لازم است. برخی از نهادها، صنایع، سازمان‌ها و ... این اطلاعات را دارند و برخی دیگر ندارند. اگرچه نیازهای هر روزه شهروندان نسبت به قبل تغییر خواهند کرد، برای اینکه در آینده شاهد پیشرفت شهروندان در جوامع باشیم، نیاز داریم دانشگاه، چیزی را یاد دهد که امروزه برای شهروندان مفید و کاربردی است و به مسائل و مشکلات آنها رسیدگی کند.	پاسخ‌گویی به نیازهای شهروندان	پاسخ‌گویی اجتماعی	
S1027	دانشگاه باید نیازهای بازار کار را شناسایی کند؛ نه اینکه استادان و مدیریت دانشگاه در اتاق شیشه‌ای بنشینند و اعتمادسازی کنند و یکسری اهداف نامتناسب با بازار کار را تدوین کنند. علاوه بر این، اهداف دانشگاه به‌گونه‌ای انتخاب شوند که دانشجویان را به سمت بازار کار سوق دهد.	پاسخ‌گویی به نیازهای بازار کار		مقوله محوری
U1050	دانشگاه نباید آنقدر بی‌خیال و بی‌حوصله باشد که از نیازهای روز شهروندان خود بی‌اطلاع باشد. دانشگاه باید خود را مسئول آموزش شهروندان بداند. ما اگر شهروندانی مسئولیت‌پذیر می‌خواهیم، باید دانشگاهی مسئولیت‌پذیر هم داشته باشیم.	مسئولیت در برابر آموزش شهروندان		
U1325	محیط زیست ما آینده فرزندان این سرزمین است. نسل حال حاضر و آینده به محیط زیستی سالم برای ادامه زندگی خود و نسل آینده نیاز دارند. این چگونه حاصل می‌شود؟ دانشگاه باید آگاهی لازم نسبت به محیط زیست جامعه محلی خود داشته باشد. این نشان می‌دهد دانشگاه باید در برابر محیط زیست مسئولیت داشته باشد؛ در غیر این صورت، باید شاهد تخریب آن در سال‌های آینده باشیم.	مسئولیت در برابر محیط زیست	مسئولیت‌پذیری اجتماعی	

۳. بستر و زمینه: بستر و زمینه مجموعه مشخص‌های ویژه‌ای است که به پدیده مدنظر دلالت می‌کنند؛ یعنی محل حوادث و وقایع متعلق به پدیده؛ بستر نشان‌دهنده مجموعه شرایط خاصی است که در آن راهبردهای کنش و واکنش صورت می‌پذیرند. بستر یا زمینه شکل‌گیری مشارکت اجتماعی

۱- عامل ساختار سازمانی؛
 ۲- عامل صلاحیت‌های بیرونی؛
 ۳- عامل منابع انسانی؛
 ۴- عامل صلاحیت‌های درونی؛
 ۵- عامل زیرساخت‌های علمی و پژوهشی؛
 ۶- عامل اهداف و رسالت‌ها؛
 ۷- عامل فرایندی؛
 ۸- عامل فرهنگی؛
 ۹- عامل اقتصادی.

جدول ۶- نمونه‌ای از مراحل سه‌گانه کدگذاری داده‌ها (بستر و زمینه)

Table 6- An example of the three steps of data coding (context)

کد	نمونه متن مصاحبه	کد باز	کد محوری	کد انتخابی
U0619	وقتی بین اهداف دانشگاه و محتوای درسی که استاد تدریس خواهد کرد، هماهنگی و انسجام لازم وجود نداشته باشد، این سبب خواهد شد رسالت‌های دانشگاه به نتیجه مطلوب نرسند و نتیجه‌ای عاید هیچ‌کدام نگردد. لازم و ضروری است که بین اهداف و رسالت‌های دانشگاه تطابق لازم وجود داشته باشد.	ناهماهنگی بین اهداف، رسالت‌ها و برنامه‌های دانشگاهی	عامل ساختار سازمانی دانشگاه	
U0712	دانشگاه باید در مقابل تغییرات جدید و به‌روز چابکی و انعطاف لازم را داشته باشد؛ در غیر این صورت ما باید شاهد توسعه‌نیافتن دانشگاه و جامعه خود باشیم.	چابک‌نبودن دانشگاه در پاسخ به تغییرات محیطی		
U0124	جامعه ما، دانشگاه ما اگر قرار باشد نظریه‌ای در علوم انسانی، اختراعی در علوم مهندسی و اختراع دارویی در علوم پزشکی با پژوهش تولید نکنیم، دانش خود را باید در وسیله‌ای بست و انداخت دور.	نقص فرهنگ پژوهش و عادت به مصرف‌گرایی علمی		بستر و زمینه
U0128	لازم است بین دانشگاه، صنعت و جامعه ارتباط برقرار شود. اگر رابطه برقرار باشد مطمئن باشید با برآورده شدن نیازهای صنعت و جامعه و اعلام پیشنهادهای آنها شاهد پیشرفت استان در تمامی حوزه‌ها خواهیم بود. رابطه بین دانشگاه، جامعه و صنعت سبب می‌شود هر یک از سازمان‌ها مسائل و مشکلات سازمان دیگر در قالب طرح پژوهشی و کارگاه‌های آموزشی مشترک را حل کنند. همچنین دانشجویان با عشق و علاقه خاصی درس خود را در دانشگاه به اتمام برسانند.	فرهنگ مشارکت بین دانشگاه، صنعت و جامعه	عامل فرهنگی دانشگاه	

با نشان دادن اینکه چگونه آنها کنش و واکنش را آسان یا مشکل می‌کنند، صورت می‌پذیرد. شرایط مداخله‌گر مشارکت اجتماعی دانشگاه سمنان نه مقوله زیر را داشته است: ۱- محیط سیاسی دانشگاه؛ ۲- محیط اقتصادی دانشگاه؛ ۳- محیط اجتماعی دانشگاه؛ ۴- محیط فرهنگی دانشگاه؛ ۵- محیط قانونی دانشگاه؛ ۶- محیط آموزشی دانشگاه؛ ۷- محیط تعاملی و ارتباطی دانشگاه؛ ۸- محیط دانشگاه؛ ۹- محیط فیزیکی و کالبدی دانشگاه.

۴. شرایط مداخله‌گر: شرایط مداخله‌گر شرایط ساختاری متعلق به پدیده مدنظرند که بر راهبردهای کنش و واکنش اثر می‌گذارند. آنها راهبردها را درون بستر خاصی محدود یا تسهیل می‌کنند. این شرایط عبارت‌اند از: زمان، فضا (مکان)، فرهنگ، پایگاه اقتصادی، سطح فناوری، شغل، سن، جنسیت، تاریخچه و وقایع. همه شرایط الزاماً درباره همه موارد صدق نمی‌کنند و این به خود پژوهشگر بستگی دارد که تشخیص دهد از کدام یک باید در تحلیل‌های خود استفاده کند. این کار

جدول ۷- نمونه‌ای از مراحل سه‌گانه کدگذاری داده‌ها (شرایط محیطی)

Table 7- An example of the three steps of data coding (environmental conditions)

کد	نمونه متن مصاحبه	کد باز	کد محوری	کد انتخابی
U0516	دانشگاه به دلایلی از جمله تغییر نماینده مجلس، تغییر دولت و ... ممکن است هر چند سال یک بار تغییراتی را در سطوح مدیریت خود ببیند. این تغییرات به دلیل وجودداشتن شایستگی‌های لازم برای تصدی‌گری سبب افت کیفیت آموزشی می‌شود.	سیاسی شدن دانشگاه و تغییر دیدگاه‌های دولت وجودداشتن شایسته‌سالاری	محیط سیاسی	
U0723	با توجه به تغییرات سیاسی که در سطح دانشگاه انجام می‌شود و افراد و مدیران که از این طریق وارد سازمان یا سمت جدید می‌شوند، به دلیل ماندگاری در سمت خود و افزایش اعتماد خود با بالادستی خودشان، رویکردشان متناسب با بالادستی‌ها می‌شود؛ نه اینکه رویکرد متناسب سازمانی داشته باشند.	سیاست کاری مدیران و وابستگی مدیران به جریان‌های سیاسی، تداخل نگرش‌های سیاسی و علمی	شرایط محیطی	
U0824	در برخی موارد، دانشگاه و هیئت‌علمی آن و هیئت‌امنا آن در محدودیت قرار دارند. مثلاً در تدوین برنامه درسی رشته‌ها، سرفصل‌های اصلی توسط وزارت تعیین می‌شود. دانشگاه اختیارات تام را ندارد.	وجودداشتن آزادی علمی و اجتماعی، اختیارات محدود و ناچیز هیئت‌امنا	محیط اجتماعی	
U1117	به دلیل عدم انگیزه و عدم توجه به بحث مشارکت اجتماعی دانشگاه با جامعه، ذی‌نفعان داخلی دانشگاه احساس نیاز به مشارکت با جامعه را ندارند.	وجودداشتن حس مسئولیت و پاسخگویی دانشگاه نسبت به جامعه		

۵. راهبردهای مشارکت اجتماعی: راهبردهای مبتنی بر کنش و واکنش‌های متقابل برای کنترل، اداره و برخورد با پدیده مدنظرند. راهبردها مقصود داترند، هدفمندند و به دلایلی صورت می‌گیرند؛ در عین حال، ممکن است برای اهدافی صورت پذیرند که به پدیده مربوط نیست؛ اما به هر حال، پیامدهایی را برای پدیده در بر خواهند داشت. همواره شرایط مداخله‌گری نیز حضور دارند که راهبردها را سهولت می‌بخشد یا آنها را محدود می‌کنند. درون داده‌ها نشانه‌هایی وجود دارند که نشان می‌دهند راهبردها می‌باشند. آنها افعال و وجوه مربوط به اعمال و

اقدامات‌اند و نشان می‌دهند کسی در واکنش به پدیده کاری می‌کند یا چیزی می‌گوید. راهبردهای مشارکت اجتماعی یازده مقوله فرعی زیر را دارند: ۱- سیاست استقلال دانشگاهی؛ ۲- سیاست مشارکت دانشگاهی؛ ۳- سیاست تعامل دانشگاهی؛ ۴- سیاست ذی‌نفعان داخلی دانشگاهی؛ ۵- سیاست مدیریت منابع انسانی دانشگاهی؛ ۶- سیاست آموزشی دانشگاه؛ ۷- سیاست تعهد دانشگاهی؛ ۸- سیاست برنامه‌ریزی و فرایندی دانشگاهی؛ ۹- سیاست زیست - اجتماعی دانشگاه؛ ۱۰- سیاست پژوهشی دانشگاه؛ ۱۱- سیاست اقتصادی دانشگاه.

جدول ۸- نمونه‌ای از مراحل سه‌گانه کدگذاری داده‌ها (راهبردها)

Table 8- An example of the three steps of data coding (strategies)

کد انتخابی	کد محوری	کد باز	نمونه متن مصاحبه	کد
	سیاست زیست اجتماعی دانشگاه	آموزش شهروندان و فرهنگ‌سازی درباره کاهش تولید و تفکیک از مبدأ زباله‌های خانگی	دانشگاه می‌تواند در حفظ محیط زیست موثر باشد. اما چگونه؟ دانشگاه می‌تواند با آموزش اصول نگهداری از محیط زیست، جمع‌آوری زباله به صورت عملی، نمایش فیلم، برگزاری کارگاه‌های مختلف و متفاوت در سطح استان موجب کاهش زباله‌های خانگی شود. همچنین دانشگاه می‌تواند با آموزش راه‌های کاهش زباله‌های خانگی به الگوی مصرف صحیح کمک کند.	S0948
		بازکردن فضای اجتماعی دانشگاه برای رشد و عرضه جوانان	علاوه بر مواردی که ذکر گردید، دانشگاه می‌تواند در قالب بروشور، سی دی یا با ارائه برنامه در رسانه‌های جمعی، برگزاری کارگاه به صورت رایگان در سطح شهر یا تمامی استان یا مناطق محروم آن استان، برای رشد اجتماعی کوشا باشد.	S0121
راهبردها	سیاست آموزشی دانشگاه	آموزش صنایع دستی استان به زنان خانه‌دار به ویژه در مناطق محروم	اگر دانشگاه به جامعه محلی خود حساس باشد، مطمئناً می‌تواند نیاز مناطق محروم جامعه را شناسایی کند. با شناسایی نیاز بومی می‌توان در آموزش آنها نقش داشت و از توانایی آنها استفاده کرد. یکی از این نیازها و توانایی‌های بومی، صنایع دستی هر منطقه هست که می‌توان به زنان بیکار و خانه‌دار آن منطقه آموزش داد.	S1222
		حساسیت برنامه‌هایی در زمینه حفاظت از محیط زیست و بازنگری محتوای آموزشی براساس نیاز جامعه	با توجه به اینکه دانش و اطلاعات ثانیه‌به‌ثانیه منسوخ و دانش و اطلاعات جدید وارد محیط می‌شود، لذا دانشگاه نیاز دارد با توجه به تغییرات ایجادشده در علم و تکنولوژی، محتوای کتب را تغییراتی در آنها ایجاد نماید و آنها را براساس نیاز جامعه محلی خود تنظیم کند.	S0802

در برهه‌ای از زمان پیامد به شمار می‌رود، در زمانی دیگر به بخشی از شرایط و عوامل تبدیل شود. پیامدهای مشارکت اجتماعی دانشگاه سمنان هفت مقوله فرعی زیر را داشته است:

- ۱- پیامدهای اجتماعی؛ ۲- پیامدهای دانشگاهی؛ ۳- پیامدهای فرهنگی؛ ۴- پیامدهای آموزشی؛ ۵- پیامدهای پژوهشی؛ ۶- پیامدهای اقتصادی؛ ۷- پیامدهای ارتباطی.

۶. پیامدهای مشارکت اجتماعی: پیامدها، نتایج و حاصل کنش‌ها و واکنش‌ها هستند. پیامدها را همواره نمی‌توان پیش‌بینی کرد و الزاماً همان‌هایی نیستند که افراد قصد آن را داشته‌اند. پیامدها ممکن است حوادث و اتفاقات باشند، شکل منفی به خود بگیرند، واقعی یا ضمنی باشند و در حال یا آینده به وقوع می‌پیوندند. همچنین این امکان وجود دارد که آنچه

جدول ۹- نمونه‌ای از مراحل سه‌گانه کدگذاری داده‌ها (پیامدها)

Table 9- An example of the three steps of data coding (consequences)

کد انتخابی	کد محوری	کد باز	نمونه متن مصاحبه	کد
	پیامدهای اجتماعی	کاهش آسیب‌های اجتماعی	وقتی دانشگاه متناسب با نیازهای دانشجویان و جامعه، برنامه‌های خود را تنظیم می‌کند؛ بنابراین، شاهد کاهش آسیب‌های اجتماعی خواهیم بود.	S1333
	پیامدهای اجتماعی	افزایش کیفیت زندگی شهروندان و بهبود نیازهای بهداشتی آنان	دانشگاه با ایجاد فضای شاد و زیبا باعث می‌شود که دانشجویان از نظر روحی و سلامت روانی شاد گردند. وقتی دانشجویان از نظر بهداشتی و سلامت سالم باشند، مطمئناً در پیشرفت تحصیلی او هم می‌تواند خیلی مؤثر باشد.	S1601
پیامدها	پیامدهای آموزشی	نهادینه شدن تفکر کارآفرینی در دانشگاه	با مشارکت و مسئولیت‌پذیری دانشگاه با جامعه از نیازهای جامعه آگاهی لازم کسب می‌شود و دانشگاه می‌تواند بر این اساس به کارآفرینی در حوزه‌های مربوطه بپردازد.	U0742
	آموزشی	کاهش بیکاری و همسویی آموزش با نیازهای جامعه	با همسویی اهداف و رسالت‌های دانشگاه با نیاز جامعه محلی، یقیناً شاهد بیکاری خواهیم شد.	U0537

داستان، مقوله‌ها را به هم متصل می‌کند؛ در واقع، کدگذاری انتخابی، مهم‌ترین مرحله نظریه‌پردازی است که پژوهشگر در آن، مقوله‌ها را با یکدیگر ارتباط می‌دهد و براساس این ارتباطات سعی می‌کند تصویر یا نظریه‌ای درباره موضوع خلق کند.

در این پژوهش با در نظر داشتن مطالعات اولیه و نظرهای مصاحبه‌شوندگان و تحلیل داده‌های گردآوری‌شده با روش داده‌بنیاد، الگوی پیشنهادی که طی احصای مفاهیمی اصلی حاصل شده بود، ترسیم شد. همان گونه که در شکل ۱ نشان داده شده است، مشارکت اجتماعی دانشگاه از مجموعه‌ای شرایط علی تأثیر پذیرفته است و از طریق راهبردهایی مانند استقلال، مشارکت، تعامل و تعهد دانشگاهی پیامدهای اجتماعی، اقتصادی، دانشگاهی، ارتباطی، آموزشی و پژوهشی به همراه دارد. همچنین راهبردها در بستر و زمینه حاکم و شرایط مداخله‌گر، در ایجاد مشارکت اجتماعی دانشگاه با جامعه نقش منحصر به فردی دارند.

سومین مرحله کدگذاری در روش داده‌بنیاد، کدگذاری انتخابی است. این روش عبارت از فرایند انتخاب یک مقوله، برای مقوله مرکزی و مرتبط کردن تمام مقولات دیگر به آن مقوله مرکزی است. ایده اصلی آن، گسترش خط اصلی داستان است که همه چیز پیرامون آن شکل می‌گیرد. این باور وجود دارد که این مفهوم مرکزی همیشه وجود دارد. به طور خاص، کدگذاری انتخابی به روند انتخاب مقوله اصلی و مرکزی به طور منظم و ارتباط دادن با سایر مقوله‌ها، اعتباربخشیدن به روابط و پرکردن جاهای خالی با مقولات نیازمند اصلاح و گسترش بیشتر، می‌پردازد. پس از ارائه شش دسته مقوله علی، محوری، بستر و زمینه، مداخله‌گر، راهبردها و پیامدها، شکل (۱) ارتباط بین مقوله‌های مختلف را نشان می‌دهد.

هدف نظریه داده‌بنیاد، تولید نظریه است نه توصیف صرف پدیده، برای تبدیل تحلیل‌ها به نظریه طبقه‌ها به طور منظم به یکدیگر مربوط می‌شوند. کدگذاری انتخابی، فرایند یکپارچه‌سازی و بهبود مقوله‌هاست؛ این فرایند با نگارش خط

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Fig 1- Selective coding: University social participation model

نتیجه

پژوهش حاضر با هدف تحلیل مشارکت اجتماعی دانشگاه با تأکید بر انتظارات جامعه محلی انجام شد. در مرحله نخست، برای شناسایی پدیده و فرایند مشارکت اجتماعی دانشگاه از نظریه داده‌بنیاد بهره برده شد و با تحلیل داده‌های کیفی، طی سه مرحله کدگذاری، طرح الگوی پارادایمی پژوهش به دست آمد. نتایج پژوهش نشان دادند از مهم‌ترین عوامل مؤثر در شکل‌گیری مشارکت اجتماعی دانشگاه، نوع نظارت دانشگاه، نوع آموزش و برنامه درسی دانشگاه، توانایی ذی‌نفعان داخلی و خارجی دانشگاه، نوع پژوهش‌ها، میزان ارتباط دانشگاه با جامعه و بحث مالی دانشگاه است. نتایج پژوهش به‌نوعی با اهداف دانشگاه‌های شمال‌غربی همسوست. به‌گونه‌ای که گوتزی و نیل (2018) از جمله اهداف دانشگاه‌های شمال‌غربی را کمیت و کیفیت خروجی دانشگاه، پروژه‌های متناسب و مبتنی بر جامعه ذکر می‌کنند. پژوهش حاضر نیز به این نتایج دست یافت که کیفیت خروجی دانشگاه اهمیت دارد و برنامه‌های درسی دانشگاه باید با نیازهای جامعه متناسب باشند. در این بین، نقش دفاتر نظارت و ارزیابی دانشگاه مهم است و باید همگام با عدالت باشد و نظارت در راستای افزایش کیفیت خروجی دانشگاه باشد. محتوای آموزشی و برنامه‌های درسی نیز در حد امکان با نیاز جامعه و بازار کار همسو باشد. ذی‌نفعان داخلی دانشگاه از جمله اعضای هیئت‌علمی و دانشجویان انگیزه و توانایی لازم برای مشارکت با جامعه را داشته باشند و ذی‌نفعان خارجی دانشگاه میل به مطالبه‌گری و آگاهی لازم نسبت به اهداف و رسالت‌های دانشگاه را داشته باشند، پژوهش‌های دانشگاه کاربردی و در جهت رفع نیازهای جامعه باشد، دانشگاه، صنعت و جامعه ارتباط متقابل و فعال با یکدیگر داشته باشند و دانشگاه استقلال مالی و درآمد پژوهشی داشته باشد.

راهبردهایی از دیدگاه مطلعان کلیدی و با توجه به تجربیات و ادراک آنان از وضعیت مشارکت اجتماعی دانشگاهی به دست آمد که به استقلال، مشارکت و تعامل،

مهارت‌ها و توانمندی‌های ذی‌نفعان داخلی، مدیریت منابع انسانی، آموزش و تعهد، پژوهش، برنامه‌ریزی، زیست - اجتماعی و اقتصادی دانشگاه مربوط است. نتایج پژوهش با اهداف دانشگاه‌های اندونزی، فیلیپین، چیانگ‌مای، دانشکده پزشکی کالگری، هنگ‌کنگ و استرالیا هم‌راستا است؛ به‌طوری که سایماکو و تی (2019)، وازکوئیز و همکاران (2014) و گانسکرا (2004) معتقدند اهداف دانشگاه‌ها برای ایجاد مشارکت اجتماعی باید تغییر کنند و برای شکل‌گیری مشارکت اجتماعی سیاست‌ها و راهبردهای جدیدتری در پیش بگیرند. این سیاست‌ها شامل نوع تعامل، استقلال، پژوهش و ... است. سیاست استقلال دانشگاهی ایجاب می‌کند ساختار سازمانی دانشگاه برای مشارکت با جامعه باید غیرمتمرکز و دارای اختیارات تام، استقلال و آزادی علمی باشد و تصدی‌گیری دولتی وجود نداشته باشد. سیاست تعامل دانشگاهی ایجاب می‌کند دانشگاه با ذی‌نفعان بیرونی خود تعامل مستمر، پویا، اعتمادساز، متقابل و سازنده داشته باشد. سیاست ذی‌نفعان دانشگاهی ایجاب می‌کند دانشگاه باید مجموعه هیئت‌علمی و کادر آموزشی خود را تقویت کند تا بتوانند توانایی و مهارت‌های لازم برای مقابله با مسائل جامعه داشته باشند و در جهت رفع آنها بکوشند. سیاست مدیریت منابع انسانی دانشگاه ایجاب می‌کند دانشگاه باید تعادلی بین کار و زندگی برای کارکنان و استادان خود ایجاد کند و کار گروهی و تیمی را بین آنها رواج دهد تا بتوانند با انگیزه لازم با جامعه محلی خود مشارکت گروهی داشته باشند. سیاست آموزشی دانشگاه ایجاب می‌کند برنامه‌های آموزشی دانشگاه باید حساسیت لازم در جهت حفظ محیط زیست، آموزش ارزش‌های انسانی و اجتماعی، تدوین خط‌مشی‌های زیست‌محیطی و اخلاق حرفه‌ای را داشته باشند. سیاست تعهد دانشگاهی ایجاب می‌کند دانشگاه باید نسبت به مسائل و مشکلات جامعه، آگاهی و اطلاع‌رسانی به‌موقع به مردم، اجرای مأموریت‌ها و رسالت‌ها، مسئولیت‌پذیر بودن، نهادینه‌کردن مشارکت محلی، دنبال‌کردن قوانین مدنی، حمایت

و گسترش مدرک‌گرایی در جامعه‌اند. سورتون و واگنر (2006) نیز ذکر می‌کنند که عواملی مانند کاهش مشارکت دانشجویان و انگیزه اعضای هیئت علمی در مشارکت اجتماعی دانشگاهی تأثیر دارند. وازکوئیز و همکاران (2014) نیز معتقدند دانشگاه‌ها در تشریح مشکلات جامعه به دانشجویان موفق نیستند و برای ایجاد مشارکت اجتماعی تا حد ممکن باید این عوامل را محدود کنند و به دنبال رفع آنها باشند.

در کنار عوامل محیطی باید به بستر و زمینه شکل‌گیری مشارکت اجتماعی دانشگاه توجه شود. از مهم‌ترین عواملی که زمینه‌های شکل‌گیری مشارکت اجتماعی دانشگاه را فراهم می‌کنند، عبارت‌اند از: نوع تمرکز و انتقال قدرت تصمیم‌گیری دانشگاه، نوع هماهنگی بین اهداف و رسالت‌های دانشگاه، شکاف بین دانشگاه، صنعت و جامعه، چابکی دانشگاه در پاسخ به تغییرات محیطی، تناسب کمیت فارغ‌التحصیلان با نیاز جامعه، خودباوری و ثبات در تصمیم‌گیری‌های مدیران، زیرساخت‌های دانشگاه، درآمدهای درون‌دانشگاهی و استقلال مالی دانشگاه. سینگ (2016) نیز برای کاهش شکاف بین دانشگاه و جامعه، برنامه مشارکت دانشگاه - جامعه را طراحی کرد تا ظرفیت‌های اجتماعی جامعه محلی را افزایش دهد تا دانشگاه و جامعه هر دو منتفع شوند و دانشگاه مطمئن شود منابعش به‌طور کامل در اختیار اجتماع محلی قرار می‌گیرد. گوتزی و نیل (2018) نیز کمیت و کیفیت خروجی دانشگاه و تناسب محتوا با نیاز جامعه را به‌منزله بستی برای شکل‌گیری مشارکت اجتماعی دانشگاه پیشنهاد می‌کنند. این عوامل به‌منزله بستی برای سیاست‌های دانشگاهی‌اند که در خلال آن کنش و واکنش راهبردها صورت می‌گیرد.

در نهایت، با وجود این کنش‌ها و واکنش‌ها و با دستیابی به مشارکت اجتماعی دانشگاه باید شاهد پیامدهایی در سطح اجتماعی، دانشگاهی، فرهنگی، آموزشی، پژوهشی، اقتصادی و ارتباطی بود. این پیامدها با اهداف دانشگاهی دانشگاه‌هایی از قبیل اندونزی، فیلیپین، تایلند، مالایا، چیانگ‌مائی، دانشگاه‌های شمال‌غربی، برایتون انگلستان، دانشکده پزشکی

از مؤسسات مدنی و آموزشی، مسئولیت‌های اخلاقی و بشردوستانه متعهد باشد. سیاست پژوهشی دانشگاه ایجاب می‌کند پژوهش‌های دانشگاه باید به سمت حل مشکلات و رفع نیازهای واقعی جامعه با توجه به آمایش سرزمین باشد و نیازهای بومی و پتانسیل‌های معدنی استان را شناسایی و مطالعه کنند. سیاست برنامه‌ریزی دانشگاه ایجاب می‌کند دانشگاه سمنان باید انجمن‌ها، مراکز رشد و شرکت‌های زایشی را در جهت مشکلات اجتماعی، زیست‌محیطی و رفع نیازهای جامعه گسترش دهد، توازنی بین جمعیت دانشجویی و نیاز استان برقرار کند، بر موضوع اشتغال فارغ‌التحصیلان متمرکز شود و شکاف بین نیاز جامعه و سیاست‌های دانشگاه را کاهش دهد. سیاست زیست اجتماعی دانشگاه بر آن است که شهروندان از مشکلات اجتماعی و زیست‌محیطی آگاه شوند و آموزش‌های لازم را در زمینه آلودگی هوا، شوری خاک، تأمین آب شرب، اصلاح الگوهای کشت، مکانزسیون کشاورزی، مدیریت پسماندها و زباله‌ها به شهروندان ارائه دهد. سیاست اقتصادی دانشگاه ایجاب می‌کند دانشگاه باید کارآفرینی را بین دانشجویان و اعضای هیئت علمی ترویج دهد و از طریق حلقه‌های نوآوری و تجاری‌سازی دانش، منابع اقتصادی برای دانشگاه جذب کند و به توسعه زیرساخت‌های اقتصادی استان در حوزه‌های مختلف گردشگری، کشاورزی، صنعت و معدن بپردازد.

سیاست‌های دانشگاهی در راستای مشارکت اجتماعی دانشگاه اهمیت فراوانی دارند که برای اجرای آنها نباید از نقش شرایط محیطی غافل شد. مهم‌ترین عواملی که بر سیاست‌های دانشگاه نقش محیطی دارند و این سیاست‌ها را محدود یا تسهیل می‌کنند، عواملی از قبیل سیاسی‌شدن دانشگاه، تغییر دیدگاه‌های دولت (دولت جدید و قدیم)، اختیارات محدود و ناچیز هیئت‌امنا، کمرنگ‌بودن نقش انجمن‌های علمی و انجمن‌های صنفی دانشجویی، آموزش دانشگاه، ارزش‌ها و ناهنجاری‌های اجتماعی، بافت اجتماعی جامعه، انگیزه کارکنان، قانون‌گریز بودن برخی مسئولان و مدیران، ثبات‌نداشتن مدیریتی

نهادهای و مؤسسات آموزشی جامعه، تعادل بین زیرنظام‌های کارکردی دانشگاه و جامعه، تعادل بین آموزش، پژوهش، خدمات اجتماعی، ارتباطات مناسب دانشگاه با جامعه، همکاری مستمر با سازمان‌های مردم‌نهاد و NGO ها.

پیشنهاد‌های کاربردی

بر مبنای شرایط علی مشارکت اجتماعی دانشگاه، پیشنهاد می‌شود دانشگاه‌ها برای شکل‌گیری مشارکت اجتماعی تا حد امکان برنامه‌های درسی را متناسب با نیازهای جامعه در نظر بگیرند.

بر مبنای عوامل محیطی مشارکت اجتماعی دانشگاه، پیشنهاد می‌شود محیط دانشگاه‌ها سیاسی نباشد و انتخاب و انتصاب‌ها براساس تخصص و شایسته‌سالاری انجام بگیرد.

بر مبنای سیاست استقلال دانشگاهی، پیشنهاد می‌شود دانشگاه‌ها آزادی علمی داشته باشند و اختیارات تام به دانشگاه‌ها داده شود تا براساس نیازهای جامعه محلی، تصمیم‌گیری کنند.

بر مبنای سیاست مشارکت دانشگاهی، پیشنهاد می‌شود دانشگاه‌ها با سازمان‌های محلی و سازمان‌های مردم‌نهاد و سازمان‌های غیردولتی و مدنی همکاری مشترک داشته باشد.

بر مبنای سیاست آموزشی دانشگاهی، پیشنهاد می‌شود برنامه‌های آموزشی دانشگاه در زمینه حفاظت از محیط زیست باشد، ارزش‌های انسانی و اجتماعی آموزش داده شود، خدمات آموزشی به شهروندان محلی ارائه و محتوای آموزشی براساس نیاز جامعه محلی بازنگری شود.

بر مبنای سیاست تعهد دانشگاهی، پیشنهاد می‌شود دانشگاه‌ها نسبت به مسائل و مشکلات جامعه تعهد داشته باشند و حس اعتماد را بین شهروندان به وجود آورند.

بر مبنای سیاست پژوهشی دانشگاه، پیشنهاد می‌شود هر ساله آمایش سرزمین صورت گیرد و پژوهش‌ها به سمت حل مشکلات و رفع نیازهای واقعی بروند و اولویت‌های پژوهشی جامعه برای هر دانشکده تعریف و تقاضاهای اجتماعی به دانشگاه منتقل شوند.

کالگری، دانشگاه (USRN) و دانشگاه‌های آفریقای جنوبی هم‌جهت است. سایماکو و تی (2019)، گوتزی و نیل (2018)، سینگ (2016)، ابوسعد (2016)، گومز (2016)، دانشکده پزشکی کالگری (2016)، وازکوئیز و همکاران (2014)، استیتس (2013) و گانسکرا (2004) اتفاق نظر دارند که مشارکت اجتماعی دانشگاهی پیامدهایی مانند کاهش فقر، بهبود کیفیت زندگی محلی، افزایش بهره‌وری محصولات کشاورزی، ارائه خدمات آموزشی به شهروندان محلی، رفاه اجتماعی، پیشگیری از بیماری‌ها، مدیریت پسماندها، استفاده از منابع سوخت تجدیدپذیر، کاهش آسیب‌های اجتماعی و افزایش آگاهی کارکنان و دانشجویان نسبت به محیط زیست در بر دارد. پژوهش حاضر نیز به این نتایج دست یافته است. از مهم‌ترین پیامدهای اجتماعی مشارکت دانشگاه با جامعه می‌توان به حفظ محیط زیست، امنیت اجتماعی، ریشه‌کنی فقر و گرسنگی، کاهش آسیب‌های اجتماعی، برابری جنسیتی، افزایش کیفیت زندگی، بهبود نیازهای بهداشتی مردم و کاهش مرگ‌ومیر اشاره کرد. از مهم‌ترین پیامدهای آموزشی و دانشگاهی مشارکت اجتماعی دانشگاه با جامعه می‌توان به افزایش خدمات عمومی، ایجاد اشتغال، کاهش بیکاری، تضمین کیفیت، نهادینه‌شدن تفکر کارآفرینی در دانشگاه، ارائه مشاوره حرفه‌ای، تجاری‌سازی دانش از سوی فارغ‌التحصیلان، پرورش توانایی حل مسئله دانشجویان و آموزش جامع اشاره کرد. از مهم‌ترین پیامدهای پژوهشی مشارکت اجتماعی دانشگاهی می‌توان به بومی‌سازی دانش، نیازسنجی محلی، کاربردی‌کردن پژوهش و زمینه‌سازی برای اجرای طرح‌های پژوهشی مشترک بین دانشگاه و جامعه اشاره کرد. از مهم‌ترین پیامدهای اقتصادی دانشگاهی، افزایش بهره‌وری، استقلال اقتصادی دانشگاه و اشتغال‌زایی‌اند. از مهم‌ترین پیامدهای ارتباطی دانشگاه، عبارت‌اند از: همکاری برای اجرای طرح‌های پژوهشی، ارتباط با جامعه محلی، استفاده متقابل از فضاهای آموزشی و امکانات آزمایشگاهی دو طرف، توسعه دانشکده‌های بین‌رشته‌ای، ارتباطات تعاملی سازنده با دیگر

منابع

- in the caribbean: perspectives of internal stakeholders. *Revista Digital de Investigación en Domenica Universitario*, 12 (1), 101-120.
- Gunasekara, C. (2004). Reframing the role of universities in the development of regional innovation systems. *The Journal of Technology Transfer*, 31 (1), 101-113.
- Heaney, T. (2013). The illusive ground between town and gown. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 139, 35-43.
- James, R. C. & Maury, N. (2016). Community engagement: universities' roles in building communities and strengthening democracy. *Community Development*, 47 (5), 718-731.
- Kvale, S. (1966). *Interviewing as Qualitative Research: A Guide for Researchers in Education and the Social Sciences*. New York: Teachers College Press.
- Laursen, S. Thirty, H. & Liston, C. S. (2012). The impact of a university-based school science outreach program on graduate student participants' career paths and professional socialization. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 16 (2), 47-78.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. (1985). *Naturalistic Enquiry*. Beverley Hills CA: Sage.
- Lockeman, K. & Pelco, L. E. (2013). The relationship between service-learning and degree completion. *Michigan Journal of Community Service-Learning*, 20 (1), 18-30.
- Maykut, P. & Morehouse, R. (1994) *Beginning Qualitative Research, A Philosophic and Practical Guide*. London: The Falmer Press.
- National Society and University Network. (2017). *Strategic Development Report of Semnan Province. Cultural and Social Research Institute and Office of International and Advertising and Cultural*. Social and Social Advertising, Science and Research. Tehran (In Persian).
- Oscar, G. A. Ignacio, F. G. Miguel, A. C. L. & Albo, R. G. (2014). *La Responsibilidad Social en las Universidades Espanolas*. Alcalá University.
- Petty, N. Thomson, O. & Stew, G. (2012). Ready for a paradigm shift? part 2: introducing qualitative research methodologies and methods. *Journal of Manual Therapy*, 17 (5), 378-84.
- Pogodaeva, T. Zhaparova, D. & Efremova, I. (2015). Changing role of the university in innovation development: new challenges for russian regions. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 214, 359-367.
- Rykun, A. Y. Yuzhaninov, K. M. & Vychuzhanina, E. V. (2015). Universities and local communities: problems and perspectives of interaction. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 214, 359-367.
- شبکه ملی جامعه و دانشگاه. (۱۳۹۶). گزارش راهبردی توسعه استان سمنان. پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی و دفتر سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، تهران.
- دولتی، ع. (۱۳۹۹). طراحی و ارزیابی مشارکت اجتماعی دانشگاه‌ها و تأثیر آن بر جامعه محلی؛ مورد مطالعه: دانشگاه سمنان. پایان‌نامه دکتری مدیریت آموزش عالی، دانشگاه اصفهان.
- Abu-Saad, I. (2016). Access to higher education and its scio-economic impact among bedouin arabs in southern israel. *International Journal of Educational Research*, 76, 96-103.
- Bridger, J. C. & Alter, T. R. (2006). The engaged university, community development and public scholarship. *Journal of Higher Education Outreach and Engagement*, 11 (1), 163-177.
- Carnegie Foundation for the Advancement of Teaching. (2016). Retrieved August 12, 2016, from http://nerche.org/index.php?option=com_content&view=article&id=341&Itemid=92
- Charmaz, K. (2010). *Constructing Grounded Theory: A Practical Guide Through Qualitative Analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Charmaz, K. & Brayan, A. (2010). *Grounded Theory*. Retrieved from https://pingpong.ki.se/public/pp/public_courses/course15601/published/1464009612718/resourceId/17787549/content/UploadedResources/Charmaz%202010%20grounded%20theory.pdf.
- Coetzee, H. & Nell, W. (2018). Measuring impact and contributions of south african universities in communities: the case of the north-west university. *Development Southern Africa*, 35 (1), 1-17.
- Drucker, C. Martsolf., D. Ross, R. & Rusk., T. (2017). Theoretical sampling and category development in grounded theory. *Qualitative Health Research*, 17 (8), 1137-1148.
- Gall, M. D. Joyce, P. G. & Borg, W. R. (2006). *Ducational Research: An Introduction*. Translated by Nasr, Ahmad Reza et al. Tehran: Shahid Beheshti University.
- Gomez, L. (2016). The importance of university social responsibility in hispanic america: a responsible trend in developing countries. *Drury University*, 8, 241-268.
- Gómez, L. M. Alvarado, Y. & Pujols, A. (2018). Implementing university social responsibility

- students aware of university social responsibility? some insights from a survey in a spanish university. *International Review on Public and Nonprofit Marketing*, 11, 195-208.
- Vevere, V. (2017). Dealing with differences in academic standards and learning practices among international students as part of university social responsibility. *Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 411-421.
- Sánchez-Hernández, M. I. & Mainardes, E. W. (2016). University social responsibility: a student base analysis in brazil. *International Review on Public and Nonprofit Marketing*, 13 (2), 151-169.
- Shiel, Ch. Filho, W. L. Paco, A. D. & Brandli, L. (2016). Evaluating the engagement of universities in capacity building for sustainable development in local communities. *Evaluation and Program Planning*, 54, 123-134.
- Singh, S. (2016). Integrating social responsibility of university and corporate sector for inclusive growth in india. *Higher Education for the Future*, 3 (2), 183-196.
- Smith, J. Pelco, L. E. & Rooke, A. (2017). "The emerging role of universities in collective impact initiatives for community benefit." *Metropolitan Universities*, 28 (4), 9-31.
- Snellman, C. L. (2015). University in knowledge society: role and challenges. *Journal of System and Management Sciences*, 5 (4), 84-113.
- Stanton, T. K. & Wagner, J. W. (2006). *Educating for Democratic Citizenship: Renewing the Civic Mission of Graduate and Professional Education at Research Universities [Position paper]*. Stanford, CA: California Campus Compact.
- Starke, A. Shenouda, K. & Smith-Howell, D. (2017). Conceptualizing community engagement: starting a campus-wide dialogue. *Metropolitan Universities*, 28 (2), 72-89.
- Stats, S. A. (2013). "Millennium Development Goals" Country Report 2013. http://www.statssa.gov.za/wp-content/uploads/2013/10/MDG_October-2013.pdf Accessed 9 June 2016.
- Strauss, A. & Corbin, J. (2008). *Basics of Qualitative Research*. Translated by Mohammadi, Biok. Tehran: Human Science & Cultural Studies Center Publication.
- Symaci, L. P. & Tee, M. Y. (2019). Social responsibility and engagement in higher education: case of the asean. international. *Journal of Educational Development*, 1 (9), 184-192.
- Thornton, C. H. & Jaeger, A. J. (2006). Institutional culture and civic responsibility: an ethnographic study. *Journal of College Student Development*, 47 (1), 52-68.
- University of Calgary. (2016). *Global Health and International Partnerships*. Available at: [Accessed 2 March 2016]. <http://www.ucalgary.ca/ghealth/node/120>.
- Vázquez, J. L. Aza, C. L. & Lanero, A. (2014). Are